

رادیو معارف رسانه‌ای تاثیرگذار

با کارکردهای پید اوپنهان

● حجت‌الله بیات
مدیر رادیو معارف

قبل از راه‌اندازی رادیو معارف، عده‌ای نسبت به موفقیت و ادامه فعالیت آن به دیده تردید می‌نگریستند تا آنجا که استادان نیز با ناباوری در دوره آموزشی تهیه‌کننده‌های این رسانه دینی تدریس می‌کردند. شاید علت این نوع نگرش، موضوعات و شاخصه‌های کاری این شبکه به ویژه خلأ موسیقی‌سازی بود. البته برای آنان که عنصر موسیقی را جزء لاینفک کار رسانه‌ای به ویژه در رادیو می‌دانستند با توجه به گستردگی موضوعی و محتوایی برنامه‌های رادیو معارف چندان هم بی‌وجه و دور از واقعیت نبود، زیرا تجربه چنین نشان می‌داد.

تفکر تخصصی کردن رادیوها و ضرورت تفکیک موضوعی و قالبی بین آنها و توجه به خواستگاه طیف وسیعی از جامعه که کویرستان جانان عطشناک چشمه‌جوشان معارف قرآن و عترت بود، سبب شد تا رادیو معارف در ۲۸ بهمن ماه ۱۳۷۷، همزمان با سالگرد ولادت کریمه اهل بیت فاطمه معصومه سلام‌الله‌علیها با چهار ساعت تولید و هشت ساعت پخش راه‌اندازی شود و پس از پنج سال باروند روبه رشد در کمیت و کیفیت برنامه‌های خود اکنون با ۱۵/۳۰ ساعت تولید و ۲۴ ساعت پخش فعالیت خود را ادامه دهد و با سایر شبکه‌های رادیویی رقابت کند. البته این رسانه جوان تار رسیدن به نقطه مطلوب راهی بس طولانی پیش رو دارد.

در آستانه ششمین سال فعالیت این رسانه دینی برآنیم تا کارکردها و تأثیرگذاری آن را از نگاه فرهیختگان، مسئولان و مخاطبانش بررسی کنیم که اسناد آن در روابط عمومی رادیو معارف موجود است.

وجود مخاطب تنها فلسفه وجودی رسانه هاست؛ وقتی رسانه ای شکل می گیرد و فعالیت خود را آغاز می کند که برای خود مخاطبانی را تصور کند که می خواهد بر اساس اهداف از پیش تعیین شده با آنان ارتباط برقرار کند و با جذبشان بر آنها تأثیر بگذارد.

برای آنکه رسانه ای بتواند پویایی خود را حفظ کند و با موفقیت ادامه حیات دهد ابتدا باید با استفاده از

هدف گذاری و تعریف قبلی محدود باشند.

به نظر می رسد رادیو معارف در این مدت کوتاه به چنین موفقیتی دست یافته است و باید جایگاه ویژه آن را در میان رسانه های داخلی باور کنیم.

ویژگی های منحصر به فرد رادیو معارف

ویژگی های منحصر به فرد این رسانه

قبل از راه اندازی رادیو معارف، عده ای نسبت به موفقیت و ادامه

فعالیت آن به دیده تردید می نگریستند. شاید علت این نوع نگرش، موضوعات و شاخصه های کاری این شبکه به /ویژه خلأ موسیقی سازی بود.

جاذبه های قالبی و محتوایی مخاطبان را جذب و در آنان تأثیر بگذارد.

در عصر ارتباطات که وسایل ارتباط جمعی به صورت تصاعدی رو به تنوع و تکثر گذاشته - است و به ناچار ما نیز در این چرخه قرار گرفته ایم - اگر نتوانیم در جذب و تأثیر گذاری مخاطب رقابت کنیم، از این چرخه پرشتاب حذف خواهیم شد.

بهترین معیار برای موفقیت یک رسانه در میدان رقابت با سایر رسانه ها «مخاطب» است؛ یعنی بتواند مخاطب خاص خود را رصد کند و با آن رابطه فعالی داشته باشد. وقتی رسانه ای بتواند مخاطبان تعریف شده خود را پیدا کند و رابطه ای صحیح و دوسویه با آنها برقرار کند و به مثلث مصلحت، نیاز و میل آنها محققانه بنگرد و با توجه به خواستگاه های واقعی شان، در زندگی آنان تأثیر جدی بگذارد کاملاً موفق است، اگر چه مخاطبان آن براساس

دینی رامی توان در آینه دیدگاه های آیات عظام، نخبگان و مسئولان سازمان صداوسیما جست و جو کرد که به صورت خلاصه به آنها اشاره می کنیم:

تحقق آرزوی دیرینه

آیات عظام و علمای اسلام حتی قبل از انقلاب آرزو داشته اند روزی امکاناتی دست دهد تا بتوانند پیام آسمانی اسلام را به تشنه های معارف قرآن و عترت برسانند:

«برنامه های رادیو معارف بسیار جالب است و بدون هیچ گونه اغراق، این برنامه از آرزوهای دیرینه انقلاب بوده است که بتواند به وسیله این رسانه، حقایق دین مقدس اسلام را که منطبق با متن فطرت انسانی است با گویایی رسا، به امت مسلمان ابلاغ کند.» (حضرت آیت الله ممدوحی، ۷۹/۲/۱۷)

قداست و غنای محتوایی

بحث پیرامون مباحث دینی - از آنجا که رسالت انبیای الهی است - دارای

قداست است و از آنجا که با اندیشه و ایمان مخاطبان گره می خورد حساسیت زیادی دارد، لذا مسئولیت متولیان این رسانه دینی را سنگین تر می کند:

«رادیو معارف قداستی ستودنی دارد و از محتوای غنی برخوردار است. همکاران عزیز در این شبکه به مجاهدت فرهنگی اشتغال دارند. برخی مباحث نظری در حوزه دین شناسی در این شبکه بسیار قابل استفاده است.» (دکتر لاریجانی، ۸۱/۲/۵)

«رادیو معارف، رادیویی است پرمحتوا، آموزنده و مورد استفاده بیشترین اقشار مردم.» (حضرت آیت الله مسعودی، ۷۹/۲/۱)

«به حق، رادیو معارف توانسته است در مدتی کوتاه جایگاه واقعی خود را بین شبکه های متعدد رادیویی پیدا کند و با طرح مباحث عمیق و جذاب در حوزه معارف دینی، خیل تشنه های معرفت دینی را سیراب کند.» (معصومی، مدیر کل مرکز آبادان، ۸۱/۹/۲۵)

افتخار نظام جمهوری اسلامی

این رادیو اگر چه پس از ۲۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی راه اندازی شد اما با توجه به عملکرد خود به عنوان یکی از ثمرات فرهنگی انقلاب و از افتخارات نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران به شمار می رود:

«رادیو معارف از افتخارات نظام جمهوری اسلامی است، زیرا با در نظر گرفتن تمام موازین شرعی به پخش معارف در قلمروهای مختلف می پردازد و به آرزوی دیرینه مراجع بزرگ در اعصار گذشته جامه عمل پوشانده و آن رؤیا را محقق کرده است.» (حضرت آیت الله سبحانی، ۷۹/۲/۱۷)

رادیو معارف راه دیه زیبا و فاخر نظام مقدس جمهوری اسلامی و نقطه

عطف در رسانه بزرگ صداوسیما می‌دانم». (تمدن، مدیرکل مرکز خراسان، ۸۱۹/۲۳)

تجربه‌ای جدید در تبلیغ دینی

باید تاریخ تبلیغ سنتی را با تاریخ حیات بشر یکی بدانیم، زیرا پیامبران الهی اولین کسانی بوده‌اند که پیام خداوند متعال را به انسان رسانده‌اند. اگر چه این شیوه هم اکنون نیز ادامه دارد اما با راه‌اندازی **رادیو معارف** گستره این نوع تبلیغ با شیوه‌های سنتی قابل مقایسه نیست:

«تا آنجا که اطلاع داریم، **رادیو معارف** آثار خوبی در سوق دادن مردم به معارف اسلامی داشته است». (حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی، ۷۹/۲۱۰)

«**رادیو معارف** بهترین وسیله پیام رسانی معارف اسلامی است». (حضرت آیت‌الله معرفت، ۷۹/۲/۹)

برنامه‌های **رادیو معارف**، به لحاظ جذابیت ویژه‌ای که ایجاد کرده میل به شنیدن برنامه‌های معارفی سایر رادیوها را هم افزایش داده، حتی نسل جوان نیز در زمره مخاطبان علاقه‌مند به شنیدن

«**رادیو معارف** با وجود جوان بودن توانسته با بهره‌گیری از اندیشه ناب متفکران و اندیشمندان اسلامی و نیز استفاده از تکنیک‌های فنی برنامه‌سازی و نوآوری و استفاده نکردن از موسیقی، زمینه رشد و تعالی تفکر دینی را ایجاد کند.»

مورد اعتماد و توجه نخبه‌ها

اعتماد مخاطبان به ویژه نخبگان، برای رسانه‌ها مهم‌ترین سرمایه است که باید با تمام وجود آن را حفظ کنند. یکی از ویژگی‌های **رادیو معارف** ارتباط عمیق با نخبگان جامعه است. برخی از استادان و مبلغان اظهار می‌کنند که برنامه‌های این رسانه دینی آنان را از مطالعات معارفی بی‌نیاز کرده است. از این جهت بخش مهمی از شنونده‌های **رادیو معارف** را باید مخاطبان غیرمستقیم دانست، زیرا عمده شنونده‌های آن با طیفی از جامعه در ارتباطند و با بهره‌گیری از برنامه‌های آن در کار خود از مطالب آن استفاده می‌کنند و به دیگران نیز بهره می‌رسانند، زیرا یا جزء استادان هستند یا مبلغ‌اند و یا از مدرسان جامعه‌اند:

«اینجانب یکی از شنونده‌های این **رادیو هستم**؛ حتی بسیاری مواقع اخبار

معارف توانسته است با جایگزین کردن عناصر و شگردهای دیگری به جای موسیقی، جذابیت‌های لازم را در روند برنامه‌سازی ایجاد کند تا جایی که شنونده‌های آن خلأ موسیقی را احساس نکنند. اگر چه این شیوه در **رادیو قرآن** هم مورد توجه قرار گرفته است، اما تفاوت **رادیو معارف** تنوع و گستردگی موضوعات و برنامه‌های معارفی است، برخلاف **رادیو قرآن** که با موضوعات

رادیو معارف با حفظ معیارهای اسلامی، آن چنان مورد توجه آیات عظام، نخبگان و متدینان قرار گرفته است که به راحتی همه بزرگان حتی آنان که از همکاری با برخی شبکه‌ها با دارند به خوبی و با احساس مسئولیت با این رسانه دینی همکاری می‌کنند.

محدودتر و عموماً تلاوت سروکار دارد: «این **رادیو** با درهم شکستن الگوهای رایج و ایجاد الگویی نواز حیث ساختار و محتوا، روند جدیدی در عرصه رسانه را پایه‌گذاری نموده که می‌تواند ره‌آورد‌های ارزشمندی برای نسل‌های آتی برنامه‌ساز باشد.» (تمدن، مدیرکل مرکز خراسان، ۸۱۹/۲۳)

برنامه‌های **رادیو معارف** هستند. (پیریایی، مدیرکل ایلام، ۸۱۹/۱۲)

نوآوری در برنامه‌سازی

اگر چه استفاده نکردن از موسیقی‌سازی در برنامه‌های معارفی معمول بوده اما در یک شبکه مستقل با موضوعات گسترده اخلاقی، سیاسی، اجتماعی، تربیتی، سیاسی و... کاری بدیع بوده است. **رادیو**

رادیو معارف تا رسیدن به نقطه مطلوب راهی بس طولانی پیش رو دارد.

آموزش است که در قالب هم‌خوانی و سرود عرضه می‌شود.

برنامه‌های این رادیو به صورت طولی، عمومی است و برای همه معارف جویان در سطوح مختلف، برنامه تولید می‌کند، اما به صورت عرضی، جدول برنامه‌های آن به سه سطح تخصصی، نیمه تخصصی و عمومی تقسیم می‌شود و در سه بخش خبری به اطلاع‌رسانی اخبار جهان اسلام و ایران می‌پردازد.

پشتیبانی طلاب مهاجر و شهرستانی

اگرچه رادیو معارف برای عموم مردم نیز برنامه‌سازی می‌کند، اما می‌توان یکی از مهم‌ترین گروه‌های مورد توجه این رسانه را طلاب و فضلاء حوزه‌های علمیه دانست. از آنجاکه از طرفی طلاب و فضلاء شهرستانی برای استفاده از سرچشمه علوم دینی، همواره به فکر مهاجرت به مهد علم و اجتهاد هستند و از طرف دیگر مهاجرت مبلغان به نقاط مختلف کشور به‌ویژه مناطق محروم به دلیل نبود امکانات ادامه تحصیل و تغذیه علمی به کندی انجام می‌گیرد، طبق بررسی‌های انجام شده رادیو معارف توانسته است در هر دو جهت در رفع این مشکلات و ایجاد زمینه‌های لازم برای تحصیل و مهاجرت مؤثر باشد؛ زیرا طلاب مهاجر و شهرستانی می‌توانند دروس اصلی حوزوی و دروس فرعی اعم از اخلاق، خارج فقه و اصول، تفسیر، فلسفه، تاریخ و... را از این رادیو دنبال کنند و دغدغه ادامه تحصیل نداشته باشند. البته هر چه گستره فعالیت و جغرافیای تحت پوشش و کیفیت صدای این رسانه دینی تقویت شود می‌تواند در این مسئله مؤثرتر باشد. طبق نظرسنجی مرکز تحقیقات،

می‌گذارد.» (ل. ریاحی. تهران، رادیو معارف در زندگی من، ص ۱۰)

«به نظر من انسان براساس نیاز فطری و خواسته درونی دوست دارد خداگونه باشد و رادیو معارف این احساس آرامش روحی را به انسان می‌دهد.» (رادیو معارف در زندگی من، ص ۳۶)

کارکردهای رادیو معارف

آنچه درباره کارکردهای رسانه‌ها گفته‌اند محدودکننده قابلیت‌های آنها است. شاید کارکردهایی همچون: آموزش، اطلاع‌رسانی و... مهم‌ترین یا آشکارترین آنها باشد، اما ممکن است بسیاری از کارکردهای پنهان وجود داشته باشد که حتی در مواردی بسیار مهم‌تر از کارکردهای آشکار باشد. رادیو معارف از چنین موقعیتی برخوردار است که به برخی اشاره می‌کنیم:

آموزش و اطلاع‌رسانی

رادیو معارف نیز مانند سایر رسانه‌ها کارکرد آموزش و اطلاع‌رسانی دارد. با توجه به مأموریت ویژه و مخاطبان، آموزش با اولویت اول مورد توجه متولیان این رسانه دینی است؛ حتی قطعات و میان‌برنامه‌ها دارای نوعی

سراسری را هم از آن می‌شنوم و از صحبت‌های کارشناسان در مقاطع گوناگون در برنامه‌ها بهره می‌برم. در کل باگذشت زمان کم، پیشرفت خوبی دیده می‌شود.» (حضرت آیت‌الله یزدی، ۸۲/۹/۱۸)

خالص و آرامش‌بخش

شاید تاکنون کمتر رسانه‌ای به این ویژگی دست یافته باشد که بدون استفاده از جذابیت‌های کاذب، رضایت و آرامش واقعی و متناسب با فطرت مخاطبان را به دنبال داشته باشد:

«رادیو معارف اسمی دارد که نشان‌دهنده کار آن است. مگر موضوعی شایسته‌تر از این موضوع دارید؟ موضوعی که با مطالب دیگر آمیخته نیست. صاف و خالص به مردم عرضه می‌شود... امید است تشنگان ارزش‌ها را آرامش و آسایش بخشد و به نسل‌هایی که از آغاز انقلاب دور بوده‌اند، معرفت و شناخت ارزانی بدارد.» (حضرت آیت‌الله خزعلی، ۸۲/۲/۲۷)

«وقتی به رادیو معارف گوش می‌دهم به آرامش می‌رسم. این صدا حقیقتاً از دل برخاسته و بردل هم می‌نشیند. این از ویژگی‌های رادیو معارف است که بردل و جان انسان اثر

مطالعات و سنجش برنامه‌ای صداوسیما از طلاب ۲۹ شهر کشور درباره رادیو معارف ۴۶/۷٪ به نحوی شنونده این شبکه بوده‌اند، ۸۴/۸٪ آنان، تسلط مجریان را به موضوعات مورد بحث در حد زیاد ارزیابی کرده‌اند و ۹۴٪ پاسخ‌گویان در حد زیاد و خیلی زیاد از برنامه‌های آن رضایت داشته‌اند. این آمار نسبت به این طیف خاص بسیار مطلوب و امیدوارکننده است.

تأمین نیازهای مراکز و محافل علمی

یکی از کارهای فوق برنامه رادیو معارف تأمین و تکثیر نوارهای مورد نیاز مراکز و محافل علمی است که درخواست می‌کنند مباحث مختلفی که از این رسانه دینی پخش شده است برای استفاده در نوارخانه‌هایشان تکثیر و تبدیل شود.

گذشته از دانشگاه‌ها، مراکز پژوهش، نهادها و حوزه‌های علمیه، بسیار اتفاق می‌افتد که اشخاص نیز چنین درخواستی را برای استفاده در نوارخانه‌های شخصی داشته باشند.

کشف کارشناسان رسانه‌ای

در شهر مقدس قم، فضلا و طلاب بسیاری هستند که به دلیل رسالت تبلیغی با مقوله رسانه و عناصر مربوط به آن به طور طبیعی آشنایند و به خوبی می‌توانند در مباحث خود با مخاطب رابطه‌ای مؤثر و جذاب برقرار کنند، اما به دلیل بعد مسافت امکان بهره‌گیری گسترده از آنها در شبکه‌های مختلف صداوسیما وجود ندارد. با راه‌اندازی رادیو معارف و نیاز به تولید برنامه‌های معارفی این بستر فراهم شد که با شناسایی و جذب این کارشناسان، علاوه بر تأمین نیاز این رسانه، در موارد متعددی سایر شبکه‌ها نیز از وجود این نیروهای مستعد و کارآمد بهره‌مند شوند و هم اکنون برخی از ایشان

از کارشناسان مستمر و خوب شبکه‌های رادیو تلویزیونی هستند.

توسعه زمانی، مکانی و موضوعی معارف اسلامی

اگرچه هنوز تبلیغ به شیوه‌های سنتی جایگاه ویژه‌ای دارد، اما محدودیت‌هایی هم در این نوع پیام‌رسانی وجود دارد که از جمله این محدودیت‌ها عبارتند:

- از عدم گستردگی موضوعات

- کمبود مبلغ به ویژه در مناطق محروم

- دایره محدود شنونده‌ها

- برد پیام.

در حالی که رادیو معارف از نظر زمانی به صورت تمام وقت و از نظر مکانی به گستره منطقه جغرافیایی تحت پوشش در داخل و خارج از کشور و از لحاظ موضوعی در همه مباحث معارفی این محدودیت‌ها را درهم شکسته است و کارکردهای آن با شیوه‌های سنتی اصلاً قابل مقایسه نیست و می‌توان آن را به دانشگاه معارفی شبیه کرد که به خانه‌ها راه پیدا کرده است.

رونق دوباره گروه‌های سرود

رادیو معارف با شناسایی و ایجاد ارتباط با گروه‌های سرود در سراسر کشور این هنر فراموش شده را رونقی دوباره بخشید و با تولید سرودهای فارسی در همه موضوعات مورد نیاز خلأ موسیقی را جبران کرده است.

مؤید جایگاه ویژه قم

قم از دیر زمان همواره مورد توجه ائمه اطهار - علیهم السلام - بوده است. وجود مرقد مطهر کریمه اهل بیت - علیهم السلام - نیز به جلالت و جایگاه این خطه افزوده است. وجود مراجع عظام و مراکز علمی پژوهشی، این شهر مقدس را به عنوان کانون علم و اجتهاد درآورده و امروزه تشنگان معارف قرآن و عترت آن را به عنوان امرالقرای عالم اسلام می‌شناسند. روایت نورانی امام صادق - علیه السلام - که فرمود: «روزی از این سرزمین، علم به سایر نقاط سرازیر می‌شود» (میزان الحکمه)

اکنون که با راه‌اندازی رادیو معارف در این دیار، بارها نام «قم» در اقصا نقاط داخل و خارج از کشور شنیده می‌شود و

بحث پیرامون مباحث دینی - از آنجا که رسالت انبیای الهی است - دارای قداست است و از آنجا که بانندیش و ایمان مخاطبان گره می‌خورد حساسیت زیادی دارد، لذا مسئولیت متولیان این رسانه دینی را سنگین‌تر می‌کند.

همگان می‌بینند که علوم اهل بیت از این سرزمین به همه جا جاری است، جایگاه آن بیش از هر زمانی عیان می‌شود. ست: «اینجا قم است رادیو معارف جمهوری اسلامی ایران».

ایجاد وفاق علمی در جامعه

اگر چه در همه شبکه‌های صداوسیما با تلاش مسئولان سعی می‌شود برنامه‌ها با

با گسترش موسیقی‌سازی و جذابیت‌های آن، فعالیت گروه‌های سرود سنتی رو به افول گذاشته است و عموماً این گروه‌ها به گروه‌های تواسیح تبدیل شده‌اند که به دلیل اشعار عربی آن چندان مورد اقبال مردم فارسی زبان ایران نیستند، مگر در رادیو قرآن آن هم به دلیل متناسب بودن با برنامه‌های آن.

معیارهای دینی تهیه و پخش شود، اما به دلیل پیچیدگی کار رسانه‌ای و محدودیت‌های موجود به ناچار گاهی مسائلی در آنها دیده و شنیده می‌شود که مورد تأیید برخی از مراجع عظام، نخبگان جامعه و مردم متدین نیست و همواره نسبت به این مسائل انتقاداتی دارند و شاید علت همکاری نکردن برخی از کارشناسان و فرهیختگان معارفی با صداوسیما را بتوان در وجود چنین مسائلی جست‌وجو کرد.

دنبال می‌کنند و رابطه عمیقی با آن پیدا کرده‌اند: و به عبارتی، با آن زندگی می‌کنند.

ژرفای علاقه و وابستگی شنونده‌های این رادیو را می‌توان در پیگیری و نگرانی آنان هنگام قطعی یا پایین آمدن کیفیت صدا دریافت که این تماس‌های تلفنی حدود یک سوم تلفن‌های روابط عمومی را تشکیل می‌دهد.

برخلاف تصور برخی، نامه‌ها و

برخی از استادان و مبلغان اظهار می‌کنند که بر نامه‌های این رسانه دینی آنان را از مطالعات معارفی بی‌نیاز کرده است.

رادیو معارف با حفظ معیارهای اسلامی، آن‌چنان مورد توجه آیات عظام، نخبگان و متدینان قرار گرفته است که به راحتی همه بزرگان حتی آنان که از همکاری با برخی شبکه‌ها ابا دارند به خوبی و با احساس مسئولیت با این رسانه دینی همکاری می‌کنند. برای مثال در برنامه **زمزم احکام** نماینده‌های مراجع و در مواردی خود ایشان به بیان احکام و پاسخ به استفتائات مقلدان خود می‌پردازند و عالمان و استادان اخلاق با رغبت در تولید برنامه‌ها پیشگام هستند و این نشان از مقبولیت این رسانه دینی و وفاق همگانی در همکاری با آن دارد که می‌تواند برای سازمان صداوسیما و حتی نظام مقدس جمهوری اسلامی ره‌آورد بسیار مثبتی باشد.

تأثیرات رادیو معارف از منظر مخاطبان

مخاطبان رادیو معارف نیز از جهاتی با مخاطبان سایر رسانه‌ها متفاوتند. آنان بسیار فعالانه برنامه‌های این رادیو را

می‌روم به محض رسیدن رادیو معارف را روشن می‌کنم، آن وقت خستگی از تنم بیرون می‌رود و از اینکه همنشین دریای پرفیض معارف الهی هستم احساس غرور می‌کنم.»

ث.ق، از تهران:

«از روزی که رادیو معارف در زندگی من وارد شده است، معلم گمشده‌ام را باز یافته‌ام. هر لحظه و بیش از پیش عالم را محضر خدا می‌بینم که نباید در آن معصیت کرد.»

ا.الف، از مازنداران:

«رادیو معارف مرا از ظلمت جهل رهایی داد و به وادی ایمان کشاند، به گونه‌ای که می‌توانم بگویم مؤمنم.»

الف.ب، از تهران:

«رادیو معارف جواب پرسش‌هایم را داده است. دو حدیث از پیامبر اکرم (ص) که از رادیو معارف آموخته بودم، به همسرم گفتم؛ این دو حدیث آن‌چنان تأثیری در وجود او گذاشت که برخورد او کاملاً تغییر کرد و اکنون از انجام دادن امور زندگی و شوهرداری لذت می‌برد.»

س.ش، از خمینی شهر اصفهان:

«من اهل استفاده از CDهای مبتدل بودم تا جایی که ساعتی را فروختم و با آن CD خریدم اما بعد از آشنایی با این رادیو، فیلم‌ها را در چاه منزلمان انداختم. دیگر میلی به این فیلم‌ها ندارم. حالا دیگر عشقم نماز و راز و نیاز با معبود بی‌نیاز شده است. آری رادیو معارف بود که دست مرا گرفت، نجاتم داد.»

ط.ق، از کیش:

«رادیو معارف، عیوب و

تلفن‌ها چنین نشان می‌دهد که این رسانه دینی در میان همه مشاغل و اقشار مختلف به ویژه دانشگاهیان، شنونده دارد و درصد قابل توجهی از جوانان نیز با آن آشنا و مأنوسند. زنان، بیش از مردان شنونده رادیو معارف هستند که به دلیل جایگاه ویژه آنان در تربیت جامعه رادیو معارف می‌تواند در تغذیه فکری و معارفی بانوان نقش بسیار مؤثری داشته باشد.

در بخش پایانی این مقاله به تأثیرات رادیو معارف از لابه‌لای نامه‌های رسیده اشاره می‌کنیم و خلاصه‌ای از آنها را برای نمونه می‌آوریم. این نامه‌ها در روابط عمومی رادیو و کتاب رادیو معارف در زندگی من موجود است:

ک.ه، از دانشگاه علوم پزشکی گرگان:

«در زندگی‌ام همیشه به دنبال معلمی می‌گشتم که اخلاق و رفتار اسلامی را به من آموزش دهد، اما آرزویی که به دنبالش بودم در رادیو معارف تجلی یافت. وقتی از بیمارستان به خوابگاه

کم و کاستی های زندگی مرا به من نشان می دهد و دردها را به من می شناساند و جالب تر آنکه راه درمان را هم از خود درد درمی یابم.»

ل. ا، از قم:

«**رادیو معارف** مرا از تاریکی به روشنی برد. با نفس مسیحایی خویش حیاتی دوباره ام بخشید. شرمنده ای را که امید به آشتی با خدا را از دست داده بود امیدوار ساخت. آن زمان فهمیدم که می شود بود و زندگی کرد. می توان با توبه ای دوباره ریشه زد و شکوفا شد. اگر حالا هستم، اگر تاریکی های دلم رفت و روشنی در دلم جانشین شد، به سبب راهی بود که **رادیو معارف** نشانم داد و دست خسته ام را گرفت.»

ن. غ، از ایلام:

«**رادیو معارف** زنگ بیداریش در زندگی من بود مرا پاک گردانید و ثمره آن اشک در نماز و جوشش دل در دعا بود.»

ح. ع، از مراغه:

«**رادیو معارف** با آموزه های خویش به زندگی من رنگ سبز معنویت بخشید و مرا از تنگناهای مشکلات بیرون کشید. روزی که فکر می کردم مادیات زیربنای همه خوشی هاست و سعادت و خوشبختی چیزی است که فقط به ثروتمندها می رسد و من بدبختم و خوشبختی فقط رؤیاست، برنامه ی تن دست مرا گرفت و گفت: همه چیز به دست خداست.»

و. ز، از خوی:

«با گوش دادن به برنامه های شما یاد گرفته ام که نماز را در اول وقت بخوانم. به گونه ای که هر کاری داشته باشم زمین

می گذارم و نماز را اول وقت شرعی به جا می آورم.»

ی. ا، از اصفهان:

«اگر با **رادیو معارف** آشنا نمی شدم خدا می داند از کجاها سردرمی آوردم؟

رادیو معارف رفیق شفیقی است که مرا از فریب رفقای ناباب در امان می دارد.»

م. د، از تبریز:

«**رادیو معارف** صفتی همچون صبر را در وجود من پروراند. به من آموخت که در برابر مشکلات صبوری کنم، چون خداوند صابران را دوست دارد.»

ز. ج، از یزد:

«**رادیو معارف**، روزنه ای به جهان زیبای معنویت به رویم گشود.»

دکتر ب. م، از تهران:

«**رادیو معارف** در زندگی به من ایمان و اطمینانی قلبی هدیه کرد.»

ز. ع، از سمنان:

«با ورود این رادیو به زندگی ما، زندگی مان رنگ و بوی دیگری گرفت. به سفارش کارشناسان این رادیو بود که به نماز شب مستمر روی آوردم و از نکات سخنرانی های اخلاقی و اعتقادی نیز در عمل و رفتار خود استفاده کردم.»

م. و، از شیراز:

«خدای بزرگ را شاکرم که از طریق **رادیو معارف** با برنامه های مختلف اخلاقی، عبادی، سیاسی، احکام و غیره توانسته ام عطش خود را سیراب نمایم.»

پ. الف، از بوشهر:

«خدا را شکر می کنم که در جوانی از خواب غفلت بیدار شدم و این را از لطف

پروردگار و سپس **رادیو معارف** می دانم. از وقتی که با این رادیو آشنا شده ام با وجود مشکلات زیاد و فقر مالی دلم گرم و محکم شده است، چون می دانم دنیا فانی است.»

ف. خ، از فارسین قزوین:

«حالا **رادیو معارف** برای من یک دانشگاه اسلامی است. دانشگاهی که خود به خانه ام آمده است. با **رادیو معارف** بود که چراغ امید در قلبم روشن شد. همه هم و غم من رسیدن به رضایت خداست.»

ع. س، از تهران:

«تا چند سال پیش، مانند من بودم و اعمال دینی ام را نامنظم انجام می دادم. به لطف خدا با **رادیو معارف** آشنا شدم و حالا علاوه بر این که چادری شده ام و حجابم کامل شده می توانم الگوی دیگران هم باشم و همه اینها را به لطف **رادیو معارف** می دانم که مرا کاملاً سیراب کرده است.»

ز. ج، از اصفهان:

«**رادیو معارف** مرا به سوی نور و روشنایی هدایت کرده و با محرّمات و واجبات آشنا ساخته است. **رادیو معارف** چنان مرا با خدا آشنا کرده که حضور خداوند را در همه جا احساس می کنم.»

م- الف، از همدان:

«احساس می کنم از وقتی که با این شبکه آشنا شده ام روح در زندگی مرده ام دمیده شده است.»